

**ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП**

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ ОД НАУЧНО-СТРУЧНА
КОНФЕРЕНЦИЈА**

**„СОСТОЈБИ И ПЕРСПЕКТИВИ ВО ТУРИЗМОТ,
ЕКОНОМИЈАТА И БИЗНИС ЛОГИСТИКАТА ВО
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА“**

Штип, 2016

Издавач:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Факултет за туризам и бизнис логистика

Уредници:

Проф. д-р Никола Димитров
Доц. д-р Дејан Методијески

Организациски одбор:

Проф. д-р Никола Димитров
Доц. д-р Дејан Методијески
Асистент докторанд м-р Душица Санева
Асистент докторанд м-р Оливер Филипоски
Асистент докторанд м-р Кристина Ковачевиќ
Асистент докторанд м-р Наташа Колевска
Асистент докторанд м-р Душко Јошески

Програмски одбор:

Проф. д-р Никола Димитров
Проф. д-р Нако Ташков
Проф. д-р Златко Јаковлев
Проф. д-р Цане Котески
Проф. д-р Мичо Апостолов
Доц. д-р Дејан Методијески
Доц. д-р Марија Магдинчева Шопова
Доц. д-р Тања Ангелкова Петкова

Печати:

2-ри Август, Штип

Тираж:

100

Дизајн на корица:

Доц. д-р Дејан Методијески

Фотографии за корица:

М-р Васко Златковски

СОДРЖИНА

УЧЕСНИЦИ НА КОНФЕРЕНЦИЈАТА	6
ПРЕДГОВОР ОД УРЕДНИЦИТЕ	15
ЕКОНОМИЈА И БИЗНИС ЛОГИСТИКА	17
СОСТОЈБИ И ПЕРСПЕКТИВИ ВО ТУРИЗМОТ, ЕКОНОМИЈАТА И БИЗНИС ЛОГИСТИКАТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	
Никола Димитров	18
ОРГАНИЗАЦИЈА НА НАУЧНИ И СТРУЧНИ КОНФЕРЕНЦИИ И НИВНИОТ ПРИДОНЕС ВО НАУКАТА	
Дејан Методијески, Душица Санева.....	26
ОСНОВНИ ПОСТАВКИ НА МЕНАЏМЕНТОТ НА СИНЦИР НА СНАБДУВАЊЕ И БИЗНИС ЛОГИСТИКАТА	
Мичо Апостолов, Лилјана Здравковска, Наташа Апостолова.....	36
ЛОГИСТИЧКИОТ МЕНАЏМЕНТ ВО ФУНКЦИЈА НА ТУРИСТИЧКИТЕ ДЕСТИНАЦИИ	
Христина Филипоска, Оливер Филипоски	48
ПРИМЕНА НА TQM (TOTAL QUALITY MANAGEMENT) СИСТЕМ ВО КОМПАНИИ	
Александра Ташевска	58
ТРАНСПОРТНИ СИСТЕМИ	
Моника Станковска	65
СОСТОЈБИ И МОЖНОСТИ ЗА РАЗВОЈ НА МАЛИОТ БИЗНИС ВО ОПШТИНА ГЕВГЕЛИЈА	
Марија Магдинчева Шопова, Магдалена Мицева	75
ПРЕТПРИЕМАЧКА ИНИЦИЈАТИВА И РАЗВОЈ НА ЗДРАВСТВЕНИОТ ТУРИЗАМ НА ПОДРАЧЈЕТО НА ОПШТИНА ГЕВГЕЛИЈА, БОГДАНЦИ И ДОЈРАН	
Марија Магдинчева Шопова, Симона Савиќ, Убавка Вегова	87
ПРЕТПРИЕМАЧКА ИНИЦИЈАТИВА ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКАТА ПОНУДА ВО ОПШТИНА ГЕВГЕЛИЈА	
Марија Магдинчева Шопова, Љупка Атанасова, Вера Митровска	96

ТУРИСТИЧКИ ЗНАМЕНИТОСТИ ВО СЕВЕРНО-ИСТОЧЕН ДЕЛ НА МАКЕДОНИЈА

Цане Котески, Златко Јаковлев, Драгана Солтировска

cane.koteski@ugd.edu.mk

zlatko.jakovlev@ugd.edu.mk

dragana.ej@gmail.com

Апстракт:

Северно источниот регион не е многу развиен, за разлика од другите, но тоа не значи дека нема вредни места за посетување. Напротив, природата не била себична во овој дел и навистина ако малку истржувате и ако сакате да се зголеми Вашето знаење ќе треба да дојдете тука. Да почнеме првин со легендата за Батко Ѓорѓија во Куманово, локалитет Зебарњак, Манастир Свети Јоаким Осоговски кој претставува синоним за Крива Паланка, локалитет Камени кукли-Куклица во Кратово итн. Со подобрување на патиштата, со заштита на знаменитостите, со обучен кадар и со голем маркетинг и промоција туризмот може да постигне поголем развој во овој дел и луѓето да се запознаат со богатствата кои ги нуди овој регион.

Клучни зборови: Природата, синоним, кадар, промоција.

Вовед

Регионите на Македонија се усвоени во Владата на Македонија во 2007 година, а во Собранието на 29 септември 2009 година. Официјално, Македонија е поделена на осум плански региони, кои служат за статистички, економски и административни цели. Покрај регионите, првостепена административна поделба на Македонија се општините.

Североисточниот регион е еден од осумте статистички региони на Македонија. Тој се наоѓа во североисточниот дел на државата и се граничи со скопскиот регион и со источниот регион. Овој регион го зафаќа сливното подрачје на реката Пчиња и Крива Река. Вкупната површина на регионот

мала сала со летна тераса и кујна, административни простории и простории за домување.

Слика 2. Занаетчискиот дом во Куманово во 1930 г.(лево) и денеска (десно)

Следно што би му покажала на некој турист што го посетува Куманово, а кога сме веќе на градскиот плоштад, тоа би било **споменикот на Батко Ѓорѓија**. За тие што прв пат доаѓаат во градот интересно е дали ликот на Батко Ѓорѓија произлегол од народот, од раскажување на приказната за него од колено на колено или, пак, е личност што ја создал некој во одредено место и време. Припадниците на музикното и на етнотворештвото тврдат дека во периодот пред Втората светска војна на овие простори била позната песната чијшто јунак бил Батко Ѓорѓија. Во музичката литература може да се сретне песната „Умреја Батко Ѓорѓија“, но и нејзини обработки од познатите македонски композитори Власто Николовски и Трајко Прокопиев.

Слика 3. Споменик на Батко Ѓорѓија на плоштад во Куманово

Врз основа на сознанијата на новинарот Дртковски, Батко Ѓорѓија потекнувал од с. Младо Нагоричане, и живеел некаде до седумдесетите години

енергија практично започнале на 7 јули 1926 година. Морало да се постават дрвени столбови (бандери) долж главните кумановски сокаци и на Тумба на кои се поставувале жиците за пренос на струјата, како и електрични светилки за осветлување. Во таа функција биле поставени и четирите бандери пред Опинчарскиот сокак, кои во горниот дел на мала платформа имало и трансформатор. Затоа биле четири, а не една или две. Овие бандери останале тука до средина на педесетите години кога на нивно место се поставува една бандера со неонско осветление. Подоцна во шеесетите години се руши и последното сочувано парче од старата чаршија, нестанува Опинчарскиот сокак и Зелен пазар, а на тоа место се гради Стоковна куќа НАМА.¹

Слика 4. Четирите бандери во 1937 г. и споменикот денеска

Мора да ги споменам и историските знаменитости на Куманово. Тоа се Зебрњак, Музеј на Христијан Тодоровски - Карпош и Спомен костурница. На брдото **Зебрњак**, каде се одигра еден од најжестоките судири во Првата балканска војна, подигната е спомен-костурница во која се сместени коските на загинатите српски војници. Костурницата според проектот на архитектот Момир П. Горуновиќ, е откриена во 1937 година. Денес постои само долниот дел широка тркалезна костурница, додека горниот пирамидален дел е урнат во 1942 година од бугарските фашисти. Спомен куќа на командантот на кумановскиот баталјон „Јордан Николов-Орце“, **Христијан Тодоровски-Карпош**, убиен од страна на бугарскиот окупатор на 7 февруари 1944 година за време на нападот на бугарското воено и полициско упориште во с. Билјача-Прешевско. **Спомен костурница** изградена во 1957 година по повод 11

¹ www.kumanovonews.com

функција на туризмот. Исто така, и тука гостите можат да дегустираат традиционални јадења, приготвени на традиционален начин.

Станци, Дренак и Дурачка Река. Се наоѓаат на 6 км југоисточно од Крива Паланка. Двете села, претставуваат пријатни места со прекрасни етно-амбиенти, со куќи изградени во стилот на традиционалната архитектура.

Во селата сè уште се функционални валавиците и водениците, постарите жители сè уште носат традиционална народна носија и живеат на традиционален начин. Туристите можат да дегустираат храна (баница под вршник, качамак, кисело млеко) приготвена на традиционален начин, а можат да престојуваат во куќите на гостопримливите селани.

Доколу се најдете во Крива Паланка во јануари може да присуствувате на манифестацијата „ПИБТИЈАДА“ која се одржува веќе 6 години по повод Водици.

При крај на месец август се одржува интернационален фолкорен фестивал „Свети Јоаким Осоговски“, а во септември има ликовна колонија и Меѓународен театарски фестивал.

Свети Јоаким Осоговски или **Осоговски манастир** - манастир на околу 3 км североисточно од Крива Паланка, во преградите на дабовата шума на Осоговските Планини, посветен е на пустиножителот и чудотворец св. Јоаким Осоговски. Основан е уште во XII век, познат и по името Сарандапор. Токму во овие предели кон крајот на XI и почетокот на XII век живеел испосникот св. Јоаким Осоговски. Тогаш во овие краишта се подвизувале и прочуените св. Јован Рилски, св. Прохор Пчински и св. Гаврил Лесновски. Во непосредна близина на Крива Паланка (2 км од центарот) се наоѓа познатиот македонски манастир Свети Јоаким Осоговски, кој е стар 1003 години и е позната и доста посетена туристичка атракција. На 28 август секоја година во манастирот се одржува традиционалната прослава на верскиот празник Света Богородица на која доаѓаат и повеќе од 20 000 луѓе од градот, околината и други градови од државата.

Освен житието на св. Јоаким Осоговски науката не познава други пишани документи и извори за основањето на манастирот. Житието на св. Јоаким е зачувано во преписи од XV век наваму. Преписите се менувани и дополнувани

Слика 6. Манастир Свети Јоаким Осоговски

Кратово

Во туристичката понуда на градот Кратово влегуваат голем број на локалитети и места кои вредат да се посетат. Исто така, постојат и голем број на приказни, легенди и преданија кои би требале да се слушнат. Сето ова влегува во доменот на туристичките вредности со кои поседува овој регион. Меѓу најпознатите туристички места во кратовско се: Камени кукли – Куклица, локалитетот Цоцев Камен, Големо градиште во околината на с. Коњух, средновековните кули и мостови, староградската архитектура, подземните ходници, боровите стари 600 години и уште многу други.

Локалитет Камени кукли – Куклица.

На само десетина километри од градскиот центар, во село Куклица се јавува една природна реткост која ги воодушевува сите туристи. Локалитетот „Камени кукли“ настанал пред околу 10 000 години по пат на природна вертикална ерозија на меките вулкански карпи. Ова е редок случај дури и во светски рамки, поради што овој локалитет привлекува голем број на туристи. Имено, поради тоа што карпите наликуваат на кукли и самиот локалитет е наречен Камени кукли. Поради специфичниот изглед на самите карпи локалното население пренесува една легенда која побудува интересирање кај туристите. Во легендата се вели дека еднаш многу одамна некое момче требало да се ожени со една девојка, но наместо со неа тоа се оженило со друга. Кога несреќната девојка ги видела сватовите, кумот, невестата, младоженецот и

туристи. Изградена е во 1372 година, а името го добила по тоа што во 1921 година градската управа одличила на врвот од оваа кула да стават часовник.

Оваа кула е на 4 ката. Во најдолниот кат се чувала рудата, на вториот, кој за разлика од првиот е осветлен со едно прозорче, имало огниште и полици за чување на предмети од покуќнината. Третиот кат е осветлен со 3 прозорци.

Четвртиот бил наменет за престој и живеење на великодостојниците кои ги поседувале кулите. Сидовите се убаво украсени, од сите страни има прозорци и се излегува на една тераса од која се овозможува поглед на центарот на градот. Денес, поради туристички цели на последниот кат постои шанк на кој може да се послужат туристите со кафе и чај.

Радин мост

Ова е најдалеку познатата градба која се наоѓа во градот Кратово. Овој мост се наоѓа на една од трите реки кои течат низ Кратово, а тоа е Манцева Река. За разлика од останатите мостови во Кратово, овој е граден на многу необичен начин. Патната платформа стои на три камени кули кои имаат функција на столбови. Столбовите се подигнати на клисуресто – стрмна карпеста висост и изградени се на ист начин како и кулите низ градот.

Највисокиот столб е со 21 метар висина. Точно не се знае кој го изградил овој мост, но според одредени истражувања резултатите насочуваат кон познатиот скопски Евзи паша во периодот околу 1883 година. Но, за разлика од научните испитувања и резултати меѓу локалното население и пошироко кружи една легенда. Легендата за настанокот на овој мост е далеку прочуена, дури пренесена во драмски формат и препеана во повеќе народни македонски песни. Имено, мостот го сидале девет браќа. Дење го сидале, мостот ноќе паѓал. За да го спречат тоа деветте браќа се договориле да принесат жртва, односно која невеста ќе им донеселела утредента ручек да ја засидаат во столбовите на мостот. Сите браќа кажеле, освен најмалиот брат. Па, така, неговата невеста, Рада, донела ручек и неа ја грабнале да ја засидаат.

Таа се согласила со барањето на своите девери, но од нив барала да ѝ ја остават десната града незасидана со цел да го храни неодамна роденото машко дете.